

1688/2005 ΣΤΕ (ΟΛΟΜ) (375512)

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΕΔΔΔΔ 2005/591)

Προστασία περιβάλλοντος. Αίτηση ακύρωσης της ΚΥΑ, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία έργων μερικής εκτροπής του Αχελώου ποταμού. Θεμελιώδεις αρχές της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων. Η κατάρτιση των προβλεπομένων στο νόμο προγραμμάτων χρήσης και ανάπτυξης των υδατικών πόρων δεν εξαρτάται από την έκδοση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στην παρ. 9 του άρθρου 4 του Ν. 1739/1987. Αντίθετη μειοψηφία. Αν δεν έχει εγκριθεί κατά το άρθρο 4 του νόμου αυτού πρόγραμμα ανάπτυξης υδατικών πόρων, δεν είναι δυνατή η χρήση υδατικών πόρων και δεν επιτρέπεται η έκδοση άδειας για εκτέλεση έργου αξιοποίησης. Αντίθετη μειοψηφία. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης. Με παρατηρήσεις Απόστολου Παπακωνσταντίνου, δικηγόρου, στην ΕΔΔΔΔ.

Αριθμός 1688/2005

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 4 Ιουνίου 2004 με την εξής σύνθεση : Χ. Γεραρής, Πρόεδρος, Π.Ζ. Φλώρος, Γ. Παναγιωτόπουλος, Ν. Ντούβας, Δ. Κωστόπουλος, Σ. Ρίζος, Φ. Αρναούτογλου, Π. Πικραμμένος, Θ. Παπαευαγγέλου, Α. Συγγούνα, Ν. Ρόζος, Α. Ράντος, Δ. Μπριόλας, Ε. Σαρπ, Χ. Ράμμος, Δ. Μαρινάκης, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Σακελλαροπούλου, Δ. Αλεξανδρή, Δ. Σκαλτσούνης, Κ. Βιολάρης, Γ. Σγουρόγλου, Α. Καραμιχαλέλης, Σύμβουλοι, Δ. Κυριλλόπουλος, Ο. Ζύγουρα, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος.

Για να δικάσει την από 2 Ιουνίου 2003 αίτηση :

των :οι οποίοι παρέστησαν με τους δικηγόρους α) Βασ. Δωροβίνη (Α.Μ. 3177) και β) Γεώργιο Χριστοφορίδη (Α.Μ. 15651), που τους διόρισαν με πληρεξούσια και 4).....η οποία δεν παρέστη,κατά των Υπουργών : 1) Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 2) Οικονομίας και Οικονομικών, 3) Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης καιΑποκέντρωσης, οι οποίοι παρέστησαν με τους α) Δημ. Αναστασόπουλο, ΝομικόΣύμβουλο του Κράτους και β) Κ. Χαραλαμπίδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 4) Ανάπτυξης, ο οποίος παρέστη με τον Ηλ. Παπαδόπουλο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, 5) Γεωργίας, ο οποίος παρέστη με τους ως άνω α) Δημ. Αναστασόπουλο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους και β) Κ. Χαραλαμπίδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 6) Πολιτισμού, ο οποίος παρέστη με την Αγγ. Καστανά, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,και κατά της παρεμβαίνουσας Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Χαλκοκονδύλη αρ. 30), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους α) Γεώργιο Κασσιμάτη (Α. Μ. 1650) και β) Σπ. Φλογαίτη (Α.Μ. 7043), που τους διόρισε με πληρεξούσιο.

Η πιο πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 5.6.2003 πράξης του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητας της σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 εδάφ. α' του Π. Δ. 18/1989. Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί η Α.Π. 131957/19.3.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Γεωργίας και Πολιτισμού.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Α. Σακελλαροπούλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξουσίους των αιτούντων που παρέστησαν, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξουσίους της παρεμβαίνουσας Δ. Ε. Η. και τους αντιπροσώπους των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψη της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχει καταβληθεί το κατά νόμο παράβολο (υπ' αριθ. 486155, 596061/2003 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώθηκε με το από 17.11.2003 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται να ακυρωθεί η κοινή απόφαση ΑΠ. 131957/19.3.2003 των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Γεωργίας και Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία και συγκεκριμένα : α) φράγματος, ταμιευτήρα και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Μεσοχώρας νομού Τρικάλων, β) σήραγγας μήκους 7.400 μέτρων από Μεσοχώρα έως την περιοχή Γλύστρας και ΥΗΣ Γλύστρας, γ) φράγματος, ταμιευτήρα και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Συκιάς, σε θέση που εμπίπτει στις περιφέρειες των νομών Άρτας και Καρδίτσας, δ) σήραγγας εκτροπής του ρου του ποταμού προς τη Θεσσαλία μήκους 17.400 μέτρων και υδροηλεκτρικού σταθμού στην έξοδο της σήραγγας και ε) αναρρυθμιστικής δεξαμενής και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Μαυρομματίου νομού Καρδίτσας. Ζητείται επίσης να ακυρωθεί, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, η απόφαση ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ39/73006/4608/13.3.2003 του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε η πραγματοποίηση των έργων εκτροπής που προβλέπονται στη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων από πλευράς αρχαιολογικού νόμου.

3. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον της Ολομελείας, κατόπιν της από 5.6.2003 πράξεως του Προέδρου του Δικαστηρίου λόγω μείζονος σπουδαιότητος (άρ. 14 παρ. 2 εδ. α π.δ/τος 18/1989, Α' 8).

4. Επειδή, παραδεκτώς παρεμβαίνει για να αποκρούσει την κρινόμενη αίτηση η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, διότι τα έργα, τα οποία αφορούν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εξυπηρετούν και τους σκοπούς της δημόσιας αυτής επιχείρησης και έχουν ενταχθεί στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της.

5. Επειδή οι τρεις πρώτοι αιτούντες, από τους οποίους η Ελληνική Εταιρεία για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία είναι σωματεία, ενώ το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση αποτελεί αστική εταιρεία που έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση ισχυριζόμενοι ότι τα έργα, τα οποία αφορούν οι προσβαλλόμενες πράξεις συνεπάγονται καταστροφή σημαντικών οικοσυστημάτων και υποβάθμιση του περιβάλλοντος, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τα προσκομιζόμενα καταστατικά τους, έχουν ως σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος.

6. Επειδή, η τέταρτη αιτούσα Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία "....." δεν παρέστη στο ακροατήριο με πληρεξούσιο δικηγόρο, ούτε νομιμοποίησε τον υπογράφοντα δικηγόρο κατά τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 27 π.δ/τος 18/1989 και επομένως η αίτηση ως προς αυτή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

7. Επειδή περιβαλλοντικοί όροι για επιμέρους τεχνικά έργα εντασσόμενα στο συνολικό σχέδιο εκτροπής υδάτων του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία είχαν εγκριθεί αρχικώς αφενός με την απόφαση 61414/21.4.1992 των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Τουρισμού, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, η οποία αφορούσε σήραγγα διοχέτευσης των υδάτων προς τη Θεσσαλία, μήκους 18,5 χιλιομέτρων, καθώς και φράγματα με τους αντίστοιχους ταμιευτήρες ύδατος και άλλα συναφή έργα στις θέσεις Πύλη του νομού Τρικάλων και Μουζάκι του νομού Καρδίτσας, και αφετέρου με την απόφαση 16058/9.10.1991 των ίδιων Υπουργών, η οποία αφορούσε φράγματα με τους αντίστοιχους ταμιευτήρες και άλλα συναφή έργα στη φυσική κοίτη του ποταμού, στις θέσεις Μεσοχώρα του νομού Τρικάλων και Συκιά που εμπίπτει στην περιφέρεια των νομών Άρτας και Καρδίτσας. Οι δύο κοινές αυτές υπουργικές αποφάσεις ακυρώθηκαν, ύστερα από σχετικές αιτήσεις τριών από τους ήδη αιτούντες, με τις αποφάσεις 2759/1994 και 2760/1994, αντιστοίχως, του Συμβουλίου της Επικρατείας για το λόγο ότι δεν είχαν στηριχθεί σε συνθετική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία να έχει υποβληθεί και αξιολογηθεί κατά τη διαδικασία που θεσπίζεται με το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (φ. 160) και την κοινή απόφαση 75308/5512/26.10.1990 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (φ. 691/2.11.1990, τεύχ. Β') και η οποία να καλύπτει το σύνολο των επιμέρους έργων που προορίζονται για την πραγματοποίηση του εγχειρήματος της εκτροπής των υδάτων, ώστε να καταστεί δυνατό να διαγνωστεί και αξιολογηθεί η συνολική επίδραση στο περιβάλλον από την αλλοίωση του υδρολογικού ισοζυγίου μεταξύ Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας και να εκτιμηθούν σε όλη τους την έκταση οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκτροπής. Μετά τις ακυρωτικές αυτές αποφάσεις συντάχθηκε με ευθύνη της Ειδικής Υπηρεσίας Δημόσιων Έργων Αχελώου της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ενιαία μελέτη για το σύνολο των έργων της εκτροπής και στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση 68526/3359/13.7.1995 του

Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, με την οποία προεγκρίθηκε η χωροθέτηση των επιμέρους έργων που απαιτούνται για την εκτροπή. Στη συνέχεια με την κοινή απόφαση Α.Π. 23271/15.12.1995 των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Πολιτισμού, Γεωργίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και των Αναπληρωτών Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία και, συγκεκριμένα, α) φράγματος, ταμιευτήρα και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Μεσοχώρας νομού Τρικάλων, β) σήραγγας μήκους 7.400 μέτρων από Μεσοχώρα έως την περιοχή Γλύστρας, γ) φράγματος, ταμιευτήρα και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Συκιάς, σε θέση που εμπίπτει στις περιφέρειες των νομών Άρτας και Καρδίτσας, δ) σήραγγας εκτροπής του ρου του ποταμού προς τη Θεσσαλία, μήκους 17.400 μέτρων, και υδροηλεκτρικού σταθμού στην έξοδο της σήραγγας και ε) αναρρυθμιστικής δεξαμενής και υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή Μαυρομματιού νομού Καρδίτσας. Εξάλλου, με την απόφαση ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ.32/53451/1544/3.11.1995 του Υπουργού Πολιτισμού εγκρίθηκε η

πραγματοποίηση των ως άνω έργων εκτροπής, τα οποία ήταν μερικώς διαφορετικά από εκείνα, τα οποία αφορούσαν οι αρχικώς ακυρωθείσες διοικητικές πράξεις, ενώ και για την εκτροπή προβλέφθηκε ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκτρεπόμενης ποσότητας ύδατος 600 εκατομμυρίων κ.μ. ετησίως, κατά μείωση του ορίου των 1.100 εκατομμυρίων κ.μ. ετησίως που είχε ορισθεί με την αρχική πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, η οποία είχε ακυρωθεί από το Δικαστήριο. Κατά των ως άνω πράξεων ασκήθηκε αίτηση ακυρώσεως από τους ήδη αιτούντες, η οποία έγινε δεκτή με την υπ' αριθ. 3478/2000 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία κρίθηκε ότι ενόψει των διαπιστώσεων και αξιολογήσεων που περιέχονται στη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων συνάγεται ότι έγινε ενδελεχής και με επαρκή τεκμηρίωση στάθμιση των συνεπειών των επίμαχων έργων για το περιβάλλον προς την καλυπτόμενη με τα έργα αυτά ανάγκη, η οποία αφορά κυρίως τη διατήρηση και ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας της θεσσαλικής πεδιάδας. Κρίθηκε όμως περαιτέρω, ότι με τη μελέτη αυτή δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις ως προς τον τρόπο κατασκευής, τη διάρθρωση και το μέγεθος των επίμαχων έργων, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η εκτροπή του Αχελώου κατά τρόπο ώστε να αποτραπεί η καταστροφή, τουλάχιστον των περισσότερων αξιόλογων από τα μνημεία της περιοχής των έργων, μεταξύ των οποίων το Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου Μυρόφυλλου Τρικάλων, εκκλησίες και τοξωτά λιθόκτιστα γεφύρια, και να μειωθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις από τα έργα αυτά. Κατόπιν τούτων οι ως άνω πράξεις κρίθηκαν ακυρωτέες στο σύνολό τους, διότι η ήδη μνημονευθείσα παράλειψη της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αναφέρεται σε ζήτημα κρίσιμο για την επιλογή της τελικής θέσης των επίμαχων έργων και τον καθορισμό του μεγέθους και του τρόπου κατασκευής και λειτουργίας τους και κατ' ακολουθίαν, για το συνολικό σχεδιασμό των έργων που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της μερικής εκτροπής των υδάτων του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία. Μετά την ως άνω ακυρωτική απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου, το ΥΠΕΧΩΔΕ αποφάσισε την εκπόνηση "συμπληρωματικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκτροπής του Αχελώου ποταμού προς Θεσσαλία", με σκοπό, όπως στην ίδια τη μελέτη που εκπονήθηκε το 2002 αναφέρεται, τη διερεύνηση ολοκληρωμένων εναλλακτικών σχημάτων εκτροπής του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία (που εξασφαλίζουν την εκτροπή συνολικής ποσότητας νερού ίσης με 600 εκ. m³ και καθιστούν το σύνολο του εγχειρήματος οικονομικά βιώσιμο), την εξαντλητική

εξέταση της δυνατότητας προστασίας και διατήρησης *in situ* της μονής Αγίου Γεωργίου Μυροφύλλου, την ενσωμάτωση των νέων διοικητικών πράξεων και ρυθμίσεων που αφορούν στο σύνολο της περιοχής εξέλιξης των έργων και των περιοχών που επηρεάζονται από αυτά, την παρουσίαση των νέων οικολογικών, χωροταξικών, οικονομικών, κοινωνικών, ιστορικών και πολιτιστικών δεδομένων, τα οποία έχουν εν τω μεταξύ προκύψει στις παραπάνω περιοχές και την εξειδίκευση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των επανορθωτικών μέτρων με βάση τις ειδικές τεχνικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί στην περιοχή από το 1995 που συντάχθηκε η συνολική μ.π.ε. μέχρι το χρόνο συντάξεως της ως άνω μελέτης του 2002. Εξάλλου, μεταξύ των στοιχείων που έχουν ληφθεί υπόψη για την εκπόνηση της νεώτερης αυτής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αναφέρεται σειρά ειδικών τεχνικών μελετών που συντάχθηκαν κατά τα έτη 1998-2000, η επικαιροποίηση της μελέτης οικονομικής σκοπιμότητας των έργων εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία (1997), η μελέτη αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης του συγκροτήματος της Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου Μυροφύλλου (2000), μελέτη για τη διαχείριση και παρακολούθηση του προγράμματος μελετών αναγνώρισης και περιγραφής των τύπων οικοτόπων (ΥΠΕΧΩΔΕ, 2001). Τέλος, ως πηγή για τα υδρολογικά δεδομένα του Αχελώου χρησιμοποιήθηκε η μελέτη του ΕΜΠ/ΤΥΠΥΘΕ (Ναλμπάντης, 1999), ενώ η γεωργοτεχνική μελέτη για τον προσδιορισμό των υδατικών αναγκών της Θεσσαλίας αποτελεί "επικαιροποίηση" της μελέτης του 1995 προκειμένου, όπως αναφέρεται στη μ.π.ε., να γίνει η κατά το δυνατό προσαρμογή των στοιχείων στους επιμέρους περιορισμούς και όρους που τίθενται με την εφαρμογή της Agenda 2000. Η ως άνω συμπληρωματική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων εγκρίθηκε, κατ' επίκληση του ν. 3028/2002 (Α' 153), και μετά τη σχετική γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (11/26.2.2003), με την υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ.39/ 73006/4608/13.3.2003 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και ακολούθως εκδόθηκε η προσβαλλομένη κοινή υπουργική απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων.

8. Επειδή, όπως προκύπτει από όσα ήδη εκτέθηκαν, με τη νεώτερη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων επιχειρήθηκε ο συνολικός σχεδιασμός του έργου ενόψει επίκαιρων στοιχείων, η δε έγκριση περιβαλλοντικών όρων στηρίζεται και σε νέα πραγματικά και νομικά δεδομένα. Επομένως κατά της πράξεως αυτής παραδεκτώς πάντως προβάλλονται, εκτός από τους νέους λόγους ακυρώσεως και λόγοι, οι οποίοι είχαν προβληθεί και απορριφθεί στα πλαίσια της προηγούμενης ακυρωτικής δίκης (3478/2000 απόφαση της Ολομελείας) εφόσον η έρευνα των λόγων αυτών συνδέεται ήδη με νέο νομικό και πραγματικό καθεστώς. Συνεπώς τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από το Δημόσιο και την παρεμβαίνουσα πρέπει να απορριφθούν.

9. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι : "Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας . . .". Με τη διάταξη αυτή το φυσικό περιβάλλον, στοιχείο του οποίου αποτελούν οι υδατικοί πόροι, έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό, προκειμένου να εξασφαλισθεί η οικολογική ισορροπία και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη και των επόμενων γενεών. Για το σκοπό αυτό ο συντακτικός νομοθέτης επέβαλε στα όργανα του Κράτους να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευόμενου αγαθού και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και

διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή άλλη ατομική ή συλλογική δραστηριότητα.

10. Επειδή, ενόψει και της ανωτέρω συνταγματικής διατάξεως εκδόθηκε ο ν. 1739/1987 (Α' 201), με τον οποίο ρυθμίσθηκαν κατά τρόπο συστηματικό όλα τα συναρτώμενα με τη διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας ζητήματα. Ενόψει δε του γεγονότος ότι οι υδατικοί πόροι είναι εκ της φύσεως τους περιορισμένοι, θεσπίσθηκε με το νόμο αφενός μεν διαδικασία προγραμματισμού για την ανάπτυξη τους, με την έγκριση αντίστοιχων προγραμμάτων, αφετέρου δε καθολική υποχρέωση προηγούμενης λήψεως αδείας για κάθε χρήση ύδατος, στο πλαίσιο του ανωτέρω προγραμματισμού. Ως διαχείριση υδατικών πόρων νοείται, κατά τις διατάξεις του ίδιου νόμου, το σύστημα των μέτρων και δραστηριοτήτων, που είναι απαραίτητα για την πληρέστερη δυνατή κάλυψη των αναγκών σε νερό για κάθε χρήση, και κατά κύριο λόγο : α) η διευθέτηση της φυσικής προσφοράς του νερού σε σχέση με τη ζήτηση του, σε περιοχές που υπάρχει έλλειψη . . . β) . . . ε) ο προσανατολισμός της ζήτησης στις χρήσεις νερού, στις οποίες αποβλέπουν τα προγράμματα ανάπτυξης της Χώρας . . . (αρ. 1 παρ. 3) . . . Για τη διαχείριση και τον προγραμματισμό των υδατικών πόρων η χώρα χωρίζεται σε δεκατέσσερα υδατικά διαμερίσματα, οριοθετημένα μεταξύ τους από υδροκρίτες (αρθρ. 1 παρ. 4), προβλέπονται δε κεντρικός και περιφερειακοί φορείς διαχείρισης, καθώς και προγράμματα ανάπτυξης και διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας, που διακρίνονται σε μακροχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια κατά υδατικό διαμέρισμα και ειδικών σκοπών (άρθρα 2-4). Με τις παραγράφους 2 έως και 8 του άρθρου 4 (κεφάλαιο για τη διαδικασία προγραμματισμού) ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία καταρτίσεως των προγραμμάτων καθεμιάς από τις ανωτέρω κατηγορίες, με τη δε παρ. 9 αυτού ορίζεται ότι : "Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των υπουργών της παρ. 3 του άρθρου αυτού, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες που αφορούν το περιεχόμενο των προγραμμάτων, τη διαδικασία υποβολής των προτάσεων και υποβολής των προγραμμάτων για έγκριση, τη διαδικασία εκπόνησης των μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων, εθνικών και κατά υδατικό διαμέρισμα, τον τρόπο εναρμόνισης της διαδικασίας αυτής με την αντίστοιχη του δημοκρατικού προγραμματισμού, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού". Περαιτέρω στο άρθρο 7 του νόμου, (κεφάλαιο για τα έργα αξιοποίησης υδατικών πόρων), προβλέπονται τα εξής : "1. Η αξιοποίηση υδατικών πόρων προγραμματίζεται και πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. 2. Η εκτέλεση έργου αξιοποίησης επιτρέπεται εφ' όσον αυτό εντάσσεται ή εναρμονίζεται με τα ισχύοντα προγράμματα ανάπτυξης των υδατικών πόρων. 3. Οι κείμενες διατάξεις για τη μελέτη, επίβλεψη και εκτέλεση των έργων αξιοποίησης των υδατικών πόρων του δημόσιου τομέα εξακολουθούν να ισχύουν εφ' όσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του νόμου αυτού...", ενώ στη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, που εντάσσεται στο κεφάλαιο για τη χρήση νερού, ορίζεται ότι : "Αν κατά τη διαδικασία προγραμματισμού διαπιστωθεί ανάγκη μεταφοράς ύδατος από ένα υδατικό διαμέρισμα σε άλλο ή άλλα, η σχετική απόφαση εκδίδεται από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, ύστερα από γνωμοδότηση της ΔΕΥΔ. Για τη γνωμοδότηση της η ΔΕΥΔ λαμβάνει υπόψη της και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μεταφοράς αυτής και στα δύο διαμερίσματα. Στην απόφαση αυτήν περιγράφονται αναλυτικά οι ποσότητες νερού που μεταφέρονται διαχρονικά και κατά χρήση, οι σχέσεις που θα διέπουν τις αντίστοιχες περιφερειακές υπηρεσίες

διαχείρισης υδατικών πόρων και τα τυχόν αντισταθμιστικά οφέλη". Στη συνέχεια, με τις διατάξεις των παρ. 1 και 7 του άρθρου 11 (κεφάλαιο για την προστασία και διατήρηση των υδατικών πόρων) προβλέπονται τα εξής : "1. Η δέσμευση ορισμένης ποσότητας νερού με σκοπό την προστασία και τη διατήρηση του υδατικού οικοσυστήματος καθώς και την επίτευξη των ποιοτικών στόχων, που έχουν τεθεί με βάση τις ισχύουσες διατάξεις, λογίζεται ως χρήση και υπάγεται στις διατάξεις του νόμου αυτού. Οι περιφερειακές υπηρεσίες διαχείρισης υδατικών πόρων καθορίζουν, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες των Υπουργείων Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, τις ποσότητες νερού για την κάλυψη των αναγκών της χρήσης αυτής και μεριμνούν για την ένταξη τους στα προγράμματα ανάπτυξης των υδατικών πόρων. 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. Το Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθορίζει την ελάχιστη διατηρητέα παροχή σε ποταμούς και το ελάχιστο ύψος στάθμης σε λίμνες της χώρας, με σκοπό τη διατήρηση της οικολογικής τους ισορροπίας. Η ελάχιστη διατηρητέα παροχή ποταμών και το ελάχιστο ύψος στάθμης λιμνών δεν αποτελούν χρήση, δεν εντάσσονται στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου αυτού, δε διαφοροποιούνται μέσω της διαδικασίας προγραμματισμού των υδατικών πόρων και αποτελούν την απαραίτητη προϋπόθεση ύπαρξης τους ως υδατικών συστημάτων. Η εξαίρεση ή η προτεραιότητα ένταξης ποταμών και λιμνών στις διατάξεις του άρθρου αυτού καθορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας". Περαιτέρω, με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 16 του νόμου αντικαταστάθηκε ρύθμιση του άρθρου 2 του ν. 1468/1950 (Α` 169) και προβλέφθηκε ότι : "Οι ποσότητες νερού, που η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού κρίνει αναγκαίες για την εκπλήρωση των σκοπών της, προτείνονται από την ίδια για ένταξη στα προγράμματα ανάπτυξης των υδατικών πόρων της χώρας". Τέλος, με τη μεταβατικού περιεχομένου διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 16 του νόμου ορίστηκε ότι : "3. Όπου, για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ή για τη θέσπιση των ειδικότερων ρυθμίσεων, είναι αναγκαία η έκδοση προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων για την εξειδίκευση ορισμένων θεμάτων, η κατάργηση των κείμενων διατάξεων επέρχεται από την έναρξη ισχύος των κανονιστικών αυτών πράξεων". Εξάλλου στην Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23.10.2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (EEL 327), επισημαίνεται η ανάγκη συνετής και ορθολογικής αξιοποίησης των φυσικών πόρων, με βάση τις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρο 174 της Συνθήκης), και η ανάγκη ενσωμάτωσης της προστασίας και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε άλλους τομείς κοινοτικής πολιτικής, μεταξύ των οποίων η γεωργική πολιτική. Κατά την Οδηγία, η βιώσιμη διαχείριση του ύδατος γίνεται σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού, ενώ τονίζεται η αλληλεξάρτηση επιφανειακών και υπογείων υδάτων και η ανάγκη προστασίας των υδάτινων οικοσυστημάτων και των χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων που εξαρτώνται αμέσως από αυτά. Στην Οδηγία περιλαμβάνεται επίσης η αρχή της ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών ύδατος, σύμφωνα με την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει". Η Οδηγία αυτή, η οποία άρχισε να ισχύει από 22.12.2000, μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το ν. 3199/2003 (Α` 280/9.12.2003).

11. Επειδή, από τις διατάξεις του ν. 1739/1987, ερμηνευόμενες και υπό το φως της Οδηγίας 2000/60/EK, προκύπτει ότι κάθε χρήση των υδάτων υπόκειται στις αρχές και τους περιορισμούς που συνθέτουν τη βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων, οι

οποίοι αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος. Θεμελιώδεις αρχές της βιώσιμης διαχείρισεως είναι ότι αυτή γίνεται σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού (υδατικά διαμερίσματα του ν. 1739/1987) και ότι κατά τον προγραμματισμό της διαχείρισεως των υδατικών πόρων λαμβάνεται υπόψη η σχέση ρεόντων και υπογείων υδάτων, η ποσότητα διαθεσίμων αποθεμάτων και η ολοκληρωμένη χρησιμοποίηση των υδάτων, δεδομένης δε της αλληλεξαρτήσεως των υδάτων με τα ποικίλα υδάτινα οικοσυστήματα και τους υδροτόπους, η βιώσιμη διαχείριση πρέπει να περιλαμβάνει και την εκτίμηση και αξιολόγηση της συγκεκριμένης διαχείρισεως σε σχέση με την ποιότητα και ποσότητα του υδάτινου οικοσυστήματος που αυτή επηρεάζει. Στοιχείο τέλος, της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων αποτελεί ο προσανατολισμός της ζήτησης στις χρήσεις νερού, στις οποίες αποβλέπουν τα προγράμματα ανάπτυξης της χώρας. Περαιτέρω, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, η τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου διαδικασίας προγραμματισμού της χρήσεως και αναπτύξεως των υδατικών πόρων δεν εξαρτάται από την προηγούμενη έκδοση του προβλεπομένου στην παρ. 9 του ίδιου άρθρου προεδρικού διατάγματος. Τούτο διότι το βασικό περιεχόμενο και η διαδικασία εγκρίσεως των προγραμμάτων ρυθμίζονται ευθέως με το άρθρο αυτό του νόμου, ενώ, σύμφωνα και με το γράμμα της ως άνω εξουσιοδοτικής διατάξεως, με το διάταγμα πρόκειται να ρυθμισθούν μόνον οι σχετικές λεπτομέρειες. Επομένως δεν τυγχάνει εφαρμογής η παρ. 3 της μεταβατικής διατάξεως του αρ. 16 που προβλέπει την εφαρμογή του προγενέστερου καθεστώτος σε περιπτώσεις όπου η έκδοση των σχετικών διαταγμάτων είναι αναγκαία για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του νεωτέρου ν. 1739/1987. Άλλωστε, υπό την αντίθετη εκδοχή, η παράλειψη της Διοικήσεως να εκδώσει το προεδρικό αυτό διάταγμα θα είχε ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της τήρησης της θεμελιώδους για την βιώσιμη διαχείριση των υδάτων διαδικασίας προγραμματισμού και κατ' ακολουθίαν την επ' αόριστον αναβολή της διαδικασίας αυτής που όμως τείνει σε πλέον αποτελεσματική προστασία στοιχείου του προστατευόμενου από το Σύνταγμα φυσικού περιβάλλοντος. Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Γ. Παναγιωτόπουλου και Σ. Ρίζου, στην οποία προσχώρησε ο Πάρεδρος Δ. Κυριλλόπουλος, η κατάρτιση των προβλεπομένων στον νόμο προγραμμάτων εξαρτάται από την έκδοση του κατά την εξουσιοδότηση της παρ. 9 του άρθρου 4 διατάγματος. Τούτο δε, διότι ο νόμος στις παρ. 1 έως 3 του ανωτέρω άρθρου ρυθμίζει τα είδη των προγραμμάτων (μακροχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια εθνικά, μεσοχρόνια κατά υδατικό διαμέρισμα και ειδικών σκοπών) και τα αρμόδια όργανα καταρτίσεως τους, ενώ στις παρ. 4 έως 6 τα προγράμματα αυτά συνδέονται προς τα αναπτυξιακά προγράμματα του ν. 1622/1986. Ειδικότερα, ορίζεται ότι το μεσοχρόνιο εθνικό πρόγραμμα ανάπτυξης υδατικών πόρων εντάσσεται στο μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα που προβλέπεται από το άρθρο 72 του ν. 1622/1986 (παρ. 5) και ότι για την κατάρτιση των μεσοχρονίων προγραμμάτων αναπτύξεως υδατικών πόρων λαμβάνονται υπόψη τα μεσοχρόνια περιφερειακά και νομαρχιακά προγράμματα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης του ν. 1622/1986 (παρ. 6). Για το ακριβές περιεχόμενο των προγραμμάτων ουδέν διαλαμβάνεται στον νόμο, αφιέμενο στη ρύθμιση του μη εκδοθέντος μέχρι τον κρίσιμο χρόνο διατάγματος της παρ. 9 του ίδιου άρθρου, το οποίο θα ρυθμίσει, σύμφωνα με την ρητή πρόβλεψη της εξουσιοδοτικής αυτής διατάξεως και την εναρμόνιση της διαδικασίας καταρτίσεως τους με εκείνη του "δημοκρατικού προγραμματισμού" κατά τον ν. 1622/86. Συνεπώς, η Διοίκηση δεν δύναται να καταρτίσει τα προγράμματα αναπτύξεως των υδατικών πόρων χωρίς την έκδοση του ανωτέρω διατάγματος και για το λόγο αυτό αβασίμως προβάλλεται παράβαση των

διατάξεων του ν. 1739/1987 ως εκ της εκδόσεως της προσβαλλομένης χωρίς προηγούμενη κατάρτιση του σχετικού προγράμματος.

12. Επειδή, εξάλλου, μετά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του ν. 1739/1987, η εκτέλεση έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων επιτρέπεται μόνον εφόσον αυτό εντάσσεται στα ισχύοντα προγράμματα αναπτύξεως υδατικών πόρων ή εναρμονίζεται με αυτά, όπως απαιτεί η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 7. Συνεπώς, αν δεν έχει εγκριθεί, κατά το άρθρο 4 του νόμου, σχετικό πρόγραμμα, δεν είναι δυνατή η χρήση υδατικών πόρων, για την οποία απαιτείται η εκτέλεση έργου αξιοποίησης και κατ' ακολουθίαν δεν επιτρέπεται η έκδοση αδείας για την πραγματοποίηση τέτοιου έργου. Κατά τη γνώμη όμως του Προέδρου και των Συμβούλων Π.Ζ. Φλώρου, Γ. Παναγιωτόπουλου, Ν. Ντούβα, Σωτ. Ρίζου, Π. Πικραμμένου, θ. Παπαευαγγέλου, Δ. Μπριόλα, Διον. Μαρινάκη, Κ. Βιολάρη και Γ. Σγουρόγλου, στην οποία προσχώρησε και ο Πάρεδρος Δ. Κυριλλόπουλος, από την έλλειψη προγράμματος αναπτύξεως υδατικών πόρων ή την μη πρόβλεψη σε αυτό έργου με τον ως άνω σκοπό δεν επέρχεται ακυρότητα του έργου, του οποίου οι επιπτώσεις στο περιβάλλον σταθμίζονται στην οικεία Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Τούτο συνάγεται από την γραμματική ερμηνεία της επίμαχης διατάξεως της παρ. 2 άρθρου 7 του ν. 1739/1987, η οποία επιτρέπει την εκτέλεση έργου αξιοποίησης όχι μόνον όταν τούτο "εντάσσεται" σε τυχόν ισχύον πρόγραμμα αλλά και όταν τούτο απλώς "εναρμονίζεται" προς τούτο, δηλαδή όταν το έργο δεν είναι αντίθετο προς σαφή ρύθμιση υπάρχοντος προγράμματος. Εξ άλλου, τα προγράμματα αυτά, όπως και τα αντίστοιχα των άρθρων 70 επ. του Ν. 1622/1986, έχουν ως σκοπό κατ' εξοχήν την καθοδήγηση της δράσεως της Δημοσίας Διοικήσεως και συνεπώς, εκτός αντιθέτου ορισμού του νόμου, αποδέκτες αυτών είναι τα διοικητικά όργανα και όχι οι ιδιώτες. Εν προκειμένω, δεν υφίστατο κατά τον κρίσιμο χρόνο "ισχύον" πρόγραμμα αναπτύξεως υδατικών πόρων, ενώ η ανάγκη εκτελέσεως του επίμαχου έργου, τόσον από απόψεως περιβαλλοντικής όσον και από απόψεως οικονομικής-κοινωνικής, θεμελιώνεται στην συνταχθείσα συνθετική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

13. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την ΑΠ.Δ11/Φ.16/οικ. 24552/1992/1.12.1995 απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσεως και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Βιομηχανίας - Ενέργειας και Τεχνολογίας, που εκδόθηκε κατ' επίκληση της παρ. 3 του αρ. 10 του ν. 1739/1987, αποφασίσθηκε η μεταφορά μέχρι 600 εκ. κυβ. μ./έτος νερού από το υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας στο Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας, με εκτροπή από τον άνω ρου του ποταμού Αχελώου και η κατανομή του νερού της εκτροπής ανά χρήση ως ακολούθως : για την προστασία του υδατικού συστήματος του Πηνειού ποταμού 100 εκ. κυβ. μ./έτος, για την αντικατάσταση αρδευτικού νερού 100 εκ. κυβ.μ./έτος, για την ενίσχυση της ύδρευσης οικιστικών συγκροτημάτων 50 εκ. κυβ. μ./έτος και για τη βελτίωση της άρδευσης των ήδη αρδευόμενων εκτάσεων της θεσσαλικής πεδιάδας μέχρι 350 εκ. κυβ. μ./έτος. Ακολούθησε η προέγκριση χωροθέτησης και η πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων του επίμαχου έργου που ακυρώθηκαν με την ήδη αναφερθείσα 3478/2000 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου. Με την προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία των έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία, των τεχνικών δηλ. έργων που απαιτούνται για την αποθήκευση και ρύθμιση της ροής των υδάτων του άνω Αχελώου και την εκτροπή τους προς τη θεσσαλική πεδιάδα και τη διοχέτευση στην κοίτη του Πηνειού ποταμού.

Τα επίμαχα έργα, παρά το ότι, όπως προκύπτει από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία κατά το ρητό γράμμα της δεν έχει χαρακτήρα μελέτης διαχείρισης των υδατικών πόρων της περιοχής, αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην υδρολογική λεκάνη δύο ποταμών, του Αχελώου και του Πηνειού, καθώς και στα χειρσαία και υδάτινα οικοσυστήματα της περιοχής, ουδέποτε εντάχθηκαν σε πρόγραμμα διαχείρισης υδατικών πόρων, το οποίο, άλλωστε, δεν έχει ακόμη καταρτισθεί και εγκριθεί (στο υπ` αριθ. ΑΠΔ11/Φ 73/18368/714/19.11.2003 έγγραφο της Διεύθυνσης Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων του Υπουργείου Ανάπτυξης προς το Δικαστήριο αναφέρεται ότι έχει ολοκληρωθεί σχέδιο προγράμματος διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας και έχει ανατεθεί η εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης για τα υδατικά διαμερίσματα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας). Εξάλλου, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, η εκπόνηση μελέτης συνολικής διαχείρισης της λεκάνης απορροής των ποταμών Αχελώου και Πηνειού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ, μετατίθεται στο μέλλον (περιβαλλοντικοί όροι 52 και 53 της προσβαλλομένης).

14. Επειδή, περαιτέρω, η ανωτέρω μνημονευθείσα διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 1739/1987 προϋποθέτει για την εφαρμογή της την έναρξη διαδικασίας προγραμματισμού ανάπτυξης των υδατικών πόρων και τη διαπίστωση της ανάγκης μεταφοράς ύδατος στα πλαίσια του συγκεκριμένου προγραμματισμού, οπότε, μετά από συνεκτίμηση των συγκεκριμένων δεδομένων, εκδίδεται σχετική κοινή υπουργική απόφαση. Σε κάθε, πάντως, περίπτωση, η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να αποτελέσει αυτοτελές έρεισμα για ένα τόσο πολύπλοκο εγχείρημα, όπως το επίμαχο έργο περιγράφεται στις προηγούμενες σκέψεις, δεδομένου ότι έργο εθνικής εμβελείας με αυτής της εκτάσεως το εύρος και τις συνέπειες, δεν μπορεί, κατά την έννοια του νόμου, παρά να είναι προϊόν ολοκληρωμένης διαδικασίας προγραμματισμού και όχι να στηρίζεται σε προσωρινά υποκατάστατα της διαδικασίας αυτής για μεταφορά ύδατος από ένα υδατικό διαμέρισμα σε άλλο.

Εξάλλου, η ήδη μνημονευθείσα κοινή υπουργική απόφαση για τη μεταφορά ύδατος δεν επικαλείται την έναρξη και μη εισέτι ολοκλήρωση διαδικασίας προγραμματισμού. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Π. Ζ. Φλώρος, Γ. Παναγιωτόπουλος, Θ. Παπαευαγγέλου, Δ. Μπριόλας, Δ. Σκαλτσούνης και Γ. Σγουρόγλου, οι οποίοι υποστήριξαν ότι η ανωτέρω κοινή υπουργική απόφαση για τη μεταφορά ύδατος από τον άνω ρου του Αχελώου ποταμού στη Θεσσαλία, που εκδόθηκε κατ' επίκληση της διατάξεως της παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 1739/1987, αποτελεί επαρκές έρεισμα για την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως στα πλαίσια εφαρμογής του ν. 1739/1987 για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, ως προσωρινό υποκατάστατο της διαδικασίας προγραμματισμού.

15. Επειδή, ενόψει της γνώμης που επεκράτησε, η προσβαλλόμενη πράξη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή και λειτουργία των έργων μερικής εκτροπής του άνω ρου του Αχελώου ποταμού προς τη Θεσσαλία δεν εκδόθηκε νομίμως, αφού, σύμφωνα με όσα έχουν ήδη εκτεθεί, δεν προηγήθηκε η έγκριση σχετικού προγράμματος αναπτύξεως υδατικών πόρων κατά τους ορισμούς του άρθρου 4 του ν. 1739/1987, ούτε εξάλλου μπορεί να στηριχθεί στην ανωτέρω μνημονευόμενη κοινή υπουργική απόφαση μεταφοράς ύδατος του άρθρου 10 παρ. 3 του ίδιου νόμου. Επομένως πρέπει η προσβαλλόμενη πράξη να ακυρωθεί για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο με την κρινόμενη αίτηση.

16. Επειδή, μετά την ακύρωση της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων πρέπει να ακυρωθεί και η προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153), η συμπληρωματική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την κατασκευή και λειτουργία των επίμαχων έργων μερικής εκτροπής του ποταμού Αχελώου από πλευράς αρχαιολογικού νόμου, δεδομένου ότι κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 του νόμου αυτού η έκδοση της αποφάσεως του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία εγκρίνεται η εκτέλεση έργου επί ή πλησίον αρχαίων, προηγείται πάσης άλλης αδείας για την εκτέλεση του έργου αυτού. Κατόπιν δε της ακυρώσεως αυτής, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη Διοίκηση για να κρίνει, εάν αυτή εμμένει στην εκτέλεση του έργου, το οποίο σχεδιάστηκε αρχικά ως "μεγάλη εκτροπή" (ταμιευτήρες στη Μεσοχώρα, τη Συκιά, την Πύλη και το Μουζάκι και σήραγγα εκτροπής), περιορίσθηκε μετά την πρώτη ακυρωτική απόφαση σε "μερική εκτροπή" (ταμιευτήρες στη Μεσοχώρα και τη Συκιά και σήραγγα εκτροπής), ήδη όμως σε στοιχεία του φακέλου γίνεται λόγος για την κατασκευή και των Ταμιευτήρων Πύλης και Μουζακίου. Η νέα κρίση της Διοικήσεως πρέπει να γίνει ενόψει των νέων νομικών και πραγματικών δεδομένων που ισχύουν για το επίδικο έργο, κατ' εκτίμηση των υδατικών αναγκών της Θεσσαλίας και της Δυτικής Στερεάς και της προβλεπομένης μορφής ανάπτυξης των περιοχών αυτών, στο πλαίσιο πάντοτε της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

17. Επειδή, κατόπιν τούτων, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση και να απορριφθεί η παρέμβαση.

Δια ταύτα

Δέχεται την αίτηση ως προς τους τρεις πρώτους αιτούντες.

Ακυρώνει την απόφαση ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Α1/Φ39/73006/4608/ 13.3.2003 του Υπουργού Πολιτισμού και την κοινή απόφαση ΑΠ.131957/19.3.2003 των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσεως και Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Γεωργίας και Πολιτισμού, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Απορρίπτει την αίτηση ως προς τον τέταρτο αιτούντα.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου στους τρεις πρώτους αιτούντες.

Επιβάλλει τη δικαστική δαπάνη των τριών πρώτων αιτούντων, που ανέρχεται στο ποσό των πεντακοσίων εβδομήντα (570) ευρώ, εις βάρος του Δημοσίου και της παρεμβαίνουσας Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 15 Οκτωβρίου, 15 και 16 Νοεμβρίου 2004

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Χρ. Γεραρής Β. Μανωλόπουλος

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2005.

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Ο Γραμματέας

Φ. Στεργιόπουλος Μ. Καλαντζής

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητα τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας